

*Å fullføre et liv
-omsorg for de som står nær*

Bergen 4.des 2018

Astrid Rønsen (astrid.ronsen@ntnu.no)

Astrid Rønsen | Rita Jakobsen

Å FULLFØRE ET LIV

Omsorg for døende og de som står nær

GYLDENDAL
AKADEMISK

Å være pårørende....

”Hvordan mennesker dør, forblir som viktige minner hos dem som lever videre.

Både av hensyn til dem og pasienten, er det vår oppgave å kjenne til hva som forårsaker smerte og plager, og hvordan vi kan behandle disse effektivt.

Det som skjer de siste timene før et menneske dør, kan lege mange sår, eller forbli som uutholdelige minner som forhindrer veien gjennom sorgen.”

CICELY SAUNDERS

Noen avklaringer:

Pårørende

av dansk at paarøre i bet.

være beslektet med

Pårørende – et begrep i endring

Fra innhold

- knyttet til slektsskap

Til innhold som -

- i økende grad er knyttet til sosiale og emosjonelle bånd mellom pasient og hans/hennes nærmeste

Pasientens pårørende:

”Pasientens pårørende er i utgangspunktet den pasienten selv peker ut.

Det behøver ikke være en som er i familie med pasienten. Den nærmeste pårørende er den pasienten oppgir som nærmest.”

(Pasientrettighetsloven § 1-3)

Pårørende –nærstående –de nærmeste

- Et praktisk begrep
- Et juridisk begrep

Hvem er den/de nærmeste?

Hvem er den nærmeste?

Historien om Berit

- Bor med samboer hjemme
- Søsteren Lise er alltid tilstede
- Samboer sliter og ber om en samtale

- Å forstå Berit`s historie og gi plass til Lise underveis og etterpå

Pårørende – mange roller

- Å være deltaker og tilskuer

- ”Dobbel sårbarhet”

-

Møter både den syke
og sine egne
følelsesmessige
reaksjoner

Pårørende

- Ulike personer
- Med ulike behov
- Ulike historier
- Og ulike uttrykk

-selv om de kommer fra samme familie

Pårørende – og ulikhet

- Alle behov for å bli sett og hørt
- Alle har vi behov for å bli forstått
- Vi er alle hovedpersoner i våre egne liv

Pasient og pårørende-
personer som berøres

*Hvis vi ikke ser alle
hjælper vi ingen...*

Når «flokken» spriker

Plass til alle?

Historien om Jon og hans familie

- Jon blir raskt dårligere
- Ny kone ”alltid tilstede”
- Jons voksne barn mener samboer ”sliter han ut”
 - ”Blir alt gjort?” ”Skal han ikke ha væske..?”
- Alle behov for ”å ta farvel”

Pårørende og balanse ganger

- Å være en omsorgsperson MED behov for omsorg
- Å være tilstede OG behov for avlastning
- ”Å bære” og ”å være” håpet OG forberede seg på det uunngåelige
- Å se og høre OG bli sett og hørt

Følelsmessige dilemmaer:

- Å bli møtt OG å bli avvist
- Å tåle i være vitne til "lidelsen"
- Å holde ut OG å "kjempe imot" det uunngåelige

- Når "det endelig er over" OG den ensomme vandringen begynner

Å ta farvel

- Miste den personen en er glad i
- Å summere opp et liv- å revurdere egen og felles historie
- Avskjedens tid....-også mulighetenes tid

Mulighet for å lage nye fortellinger...

Å ha med baggasje inn i nye sårbare situasjoner..

- × Mor er døende
- × Datter forsvinner
- × «Jeg og broren min kommer ikke til å være der når mor dør...!»

Da Tone og Per skulle ta avskjed med
mamma som er død...

- × Mormor: «Barna bør se mamma`n sin...
- × Pappa: Kan jeg presse ungene som ikke vil.....?

Pårørende

- ”som ressurs”?

eller

- En selvfølgelig del av det hele?

- Om å være prisgitt hjelperne på deres arena

